

Trong Ph biế t p l c, Lê Quý Đôn vi t: "... x Quố ng Nam là đ t phì nhiều nh t thiên h ... ruố ng đố ng rố ng rấi, g o lúa t t đ p, tr m hố ng, t c hố ng, số ng tē, ngà voi, vàng b c, đ i m i, trai c, bông gòn, sáp ong, đố ng, m t, đ u s n, cau, h tiều, cá, mu i... đ u s n xu t đ y". Nhố ng s n v t c a Quố ng Nam đã đi vào vãn h c dân gian t xa x a...

Nói đ n Quố ng Nam, không th không nh c đ n m Quố ng - món ăn ph biế n, dân dã, nhố ng cũng là món quà đãi khách quý c a h u h t các gia đình x Quố ng: "Thố ng nhau múc bát chè xanh/ Làm tô mì Quố ng m i anh x i cùng". Mì Quố ng cũng v a đố c T ch c K l c Châu Á công nh n là m t trong 12 món ăn Vi t Nam đ t giá tr m th c Châu Á. Còn đây, món ăn đ t k l c qu c gia v món ngon Vi t Nam - bê thui C u Mố ng: " c b u An Thái, trâu nái Cát Cao/ Bê thui C u Mố ng, cá bố ng H i An/ Mua heo Ch V n, mua búa Ch Chùa".

Món ngon, s n v t đ i dào là v y, nhố ng không bi t có ph i x Quố ng là vùng quê nghèo hay không mà ngo i tr th sang trố ng nh y n sào Cù lao Chàm: "Rố nhau c m gói ra Hòn/ Mu n ăn đố c y n ph i lòn hang Khô", ph n l n các món ăn c a Quố ng Nam t mi n biế n đ n mi n đố ng bố ng, mi n núi đ u r t dân dã. "Ai vố nh n v i n u ngu n/ Mít non g i xuố ng, cá chu n g i lên". Mít non mi n núi, cá chu n mi n biế n, k t h p thành tô canh thì h p nh ... khăn đố ng v i áo dài! Còn đây n a, m th c c a con nhà nghèo m t thu : "L y chố ng v đ t M Xuyên (Duy Xuyên)/ B p rang, canh h n n t niố ng c i xay". Trong khi đó, H i An, n i h i t c a

văn hóa và kinh tế nên có một thực địa riêng và có nét riêng biệt. Nói đến Hội An, mọi người sẽ nghĩ đến câu cao: “Hội An có Hội uy di/ Chùa Cầu, Âm Bình, cao lầu Năm Cầu”.

Có lẽ với trí địa lý, cùng các yếu tố tự nhiên và lịch sử, bên cạnh những thực địa, các sơn vịnh Quỳnh Nam khá phong phú. Ví như tỉnh Quảng Chiêm Sơn, Đông Yên, Thi Lai (Duy Xuyên) đã nổi tiếng từ thế kỷ XV, được ghi trong sách, quý tộc ngày xưa của chúa, theo chân thuyền buôn đi các nước: “Duy Xuyên tỉnh Quảng Mỹ Mai/ Buổi mai mới có buổi, buổi chiều u tối giã”. Tỉnh Quảng, chúng tôi đến Phố cổ Hội An (Đỉnh Quảng, Đỉnh Bàn) nổi tiếng, được khách hàng khắp nơi của chúa “Trên Lâm Yên, chiêm Phố cổ Hội An” hay “Mọi đến ngắm con yêu/ Lữ khách Phố cổ Hội An phố thị tưng bừng”.

Người lên Trà My-xứ của cao sơn người quê, nghe thắm ngắt hương quế: “Quỳnh Nam sơn phủ muôn ngàn/ Trà My rừng quế, kho vàng Bông Miêu”. Lâm sơn là quế Trà My, còn khoáng sơn, ngoài vàng Bông Miêu còn có than đá Nông Sơn: “Đá than thì ở Nông Sơn/ Bông Miêu vàng bạc, Quỳnh Sơn có chè”, hay “Nông Sơn than đá thiêu chi/ Bông An đến ngắm tít, Trà My quế nhieu”. Tới xa xưa, người dân xứ Quỳnh Nam và các thuyền nhân nước ngoài (theo Phố biển tiếp tục) đã biết giá trị của cây quế: “Quế Trà My cay thơm ngọt/ Bông anh thơm rừng mới lát tay anh/ Phân du, Bông chành rành rành/ Cây thiêu ly mới xông, người liên thành mới nên”. Nay, quế Trà My vẫn là loại cây trồng được sơn của đến vùng cao.

... (yên).